

Nu skal Berggrav renvaskes også!

Kirken mobiliseres, men vi anbefaler biskop Smemo å lese dommen i injuriersaken mot major Langeland

En skal høre meget før ørene faller av, heter det i et gammelt ordtak, og vi må uvilkårlig tenke på det når vi nu leser i dagspressen i et NTB-telegram om uttalelser i Hewins' bok om biskop Berggrav at «muligheten er absolutt til stede for at Den norske kirke vil se seg nødsaget til å reagere mot engelskmannen Ralph Hewins bok om Quisling, sier biskop Johannes Smemo».

Nu har dagspressens lesere jo i det siste blitt presentert for litt av hvert i retning av trusler om injuriersak for en uheldet og uavhengig engelsk rett, men de fleste er vel etter hvert blitt klar over at det bare er tomme ord. Det er ikke en eneste ansvarlig instans som drømmer om noe slikt. Naturligvis.

Men, rent bortsett fra dette, så må vel den mest håpløse oppgave av alt være de spede forsøk som nu gjøres på også å rehabilitere biskop Berggrav i samme slengen som lagmann Solem m. fl. Det er naturligvis både vakkert og prisverdig at den avdøde biskops sønn, forlagssjef Seip Berggrav nu trer frem for å forsvare sin fars minne, men å antyde noe i retning av engelsk injuriersak også når det gjelder biskop Berggrav må vel være det glade vanvidd siden det vitterlig alt foreligger en norsk rettsavgjørelse når det gjelder denne jøsinglereisens hedersmann.

Men, la oss først berette en liten historie som vi selv går god for. Det var gjennom det tyske billedblad SIGNAL, som også utkom med en utgave på norsk, en først fikk seg presentert bildet av biskop Berggrav på ferde med roperten oppe i Nordmarka. FRITT FOLK gjen-gav bildet med tekst og fikk i den anledning en henvendelse fra biskop Berggrav som truet med sine tyske forbindelser hvis bladet ikke tok inn et dementi. Hertil svarte da FRITT FOLK — svaret ble underskrevet av signaturen — at når biskopen hadde så innflytelsesrike tyske forbindelser, burde han fremtvinge et dementi i SIGNAL. Hvis så skjedde ville FRITT FOLK naturligvis innta det. Dermed droppet biskopen saken. Så det må vel bero på en misforståelse når biskopens sønn nu hevder at tyskerne (altså SIGNAL?) dementerte historien.

Hva sakens realitet gjelder, så viser vi til major O.

Det blir nok vanskelig å lage noe positivt ut av Berggrav.

H. Langelands bok DØMMER IKKE (Heim og Samfund, Oslo 1948). Majoren ble satt under tiltale ved Eidsivating lagmannsrett for en del anførsler i denne bok, blant annet ifølge tiltalens punkt XIII for på side 270 å ha anført om biskop Berggrav: «Det norske folk vet nemlig nå at det går an å dra til skogs sammen med fienden og forsøke å få våre vernepliktige til å vende tilbake til Oslo istedenfor å kjempe —»

Denne anførsel ble ikke mortifisert av lagmannsretten, som anførte at det var ført sannhetsbevis for riktigheten av den.

Det kan ellers i samme forbindelse bemerkes at påtalemyndigheten ikke engang driste seg til å medta i tiltalen resten av foran anførte setning, som lød slik:

«og det vet at det går an å gå til fienden og forhandle om avsetting av den lovlige regjering og etterpå bli påskjønnnet med Storkorset av St. Olav. Slike erfaringer skaper tvil om hva man kan gjøre i krigstid. Når en mann har gjort så merkelige ting og dertil er prest, må det vel sies å være temmelig enestående i historien at nettopp han føler seg kallet til å lede det kor som roper 'Korsfest! Korsfest! Hele biskopens skrift (FOLKEDOMMEN OVER NS) er så uforsvarlig som vel mulig».

Om det første forhold, forhandlinger i tysk regi om avsettelse av kong Haakon og hans Londonregjering har stortingsmann Neri Valen i VARDEN (Skien), forøvrig senere gjeitt i NATIONEN (16. 12. 47) anførte:

«I tilslutning til det som Berggrav og Berg (Paal sådan) hadde halde fram, forma Berggrav dette framlegget (som eg har mellom papira mine fra denne konferansen):

Stortingets presidentskap telegraferer straks til Kongen og henstiller til ham at han i forståelse av den nuværende politiske og militære situasjon, og for å sikre det norske folks uavhengighet gir avkall for seg og sin sønn på sine forfatningsmessige funksjoner».

Men tilbake til Nordmarkaferden. Hvorfor kaste seg over Hewins nu når en meget prominent brite, Lord Strabolgi (Labourmann og berømmet høylydt i AFTENPOSTEN da han for en del år tilbake besøkte Norge) bl. a. skrev følgende om biskop Berggrav i sin bok fra 1940 NARVIK AND AFTER (Den

Fortr. side 6

Quisling (sammen med Hagelin) taler Norges og Nordens sak hos Hitler.

(Fortr. fra s. 2)

10. For efterhånden å fjerne hindringene for en fri handel nedsettes en spesialkomite av representanter fra de tre land til å forhandle om gjensidige tolllettelselseter med det formål — om mulig — å få avsluttet en fullstendig tollunion mellom de tre riker, hvori bør gis anledning til andre land å inngå.

11. Det nedsettes likeledes en annen kommisjon til å behandle valutaspørsmålene for å oppnå et samarbeide i valutaproblemer som kan sikre at valutaen i de tre riker holdes så vidt mulig stabil i forhold til verdien av varer og tjenester, samtidig som til enhver tid søkes stillet til disposisjon for næringslivet de fornødne driftsmidler til å hindre arbeidsløsheten.

Det tilstrebtes herunder å få lagt grunnlag til en mulig senere total valutaunion mellom de tre riker, hvori det bør gis anledning til andre land å delta.

12. De tre kontraherende parter borgere gis gjensidig samme rett til å leve og arbeide in-

nenfor de enkelte land som vedkommende lands egne statsborgere.

13. Nærværende trenaktsavtale kan med de kontraherende parter samtykke utvides til å omfatte andre europeiske stater og de britiske dominions, med en føderalisering av Europa for øye.

14. For ytterligere å fremme denne utvikling, som kan føre folkene ut av den nuværende løsløse tilstand og skape fred i Europa og i verden, vil de tre regjeringer innby hver enkelt europeisk stat og de britiske dominions til å velge ti representanter til en kongress som trer sammen i — (sted) — (tid), og har i oppdrag å utarbeide en konstitusjon for et europeisk samvelde, som skal forelegges hver enkelt stat til godkjenning eller forkastelse ved folkeavstemning.

15. Likeledes vil den britiske og den franske regjering umiddelbart meddele Folkeforbundet at de akter å forlate det nuværende forbund, og de tre parter inviterer umiddelbart etter fredsslutningen de ledende stater i verden til å drøfte en ny folkeforbundspakt, men med uteløst alle forpliktelser som praktisk erfaring har vist ubrukbare, således som artiklene 10 og 16 (sanksjonsparagrafene) m. fl., og som hindrer forbundet fra å bli et universalt folkenes fredsforbund.

ARTIKKEL 5

Nærværende avtale om våpenstillstand trer i kraft umiddelbart etter at den er undertegnet.

QUISLINGS TYSKLANDS-REISE 1939.

Det var en annen foranledning til at Quisling reiste nedover til Tyskland i desember 1939, like etter at han hadde utarbeidet dette utkast, men han håpet på samtidig å få anledning til å

Fortr. side 7.

AVERTÉR I FOLK OG LAND

FOLK OG LAND

5

Oslo, April 1947.

Erklæring.

Im Dezember 1944 fand in der sogenannten Stadtwohnung von Reichskommissar Terboven eine Unterredung zwischen Terboven, Sison W. Flood (von Aftenposten), Moser und dem Unterscheideten statt. Zweck des Gespräches war, Flood zu veranlassen, die Stellung des damaligen Ministers Pugsleang zu übernehmen.

Bei dieser mehrstündigen Unterhaltung, die in Folge der Weigerung Floods praktisch zu keinem Ergebnis führte, waren naturgemäß zahlreiche politische Probleme berührt. Dabei wurde unter anderem auch von Herrn Bischof Berggrav gesprochen und Reichskommissar Terboven erklärte sinngemäß, dass Berggrav "der Norweger sei, der wegen seines Verhaltens 1940 als erster das deutsche Kriegsverdienstkreuz verdient hätte."

(G. W. Müller.)

Det er ikke bare Hartmann som kan bringe tyske erklæringer. Her forteller ministerialdirigent Müller, Terbovens nestkommanderende, om hvorledes sistnevnte så på Berggrav innsett i 1940.